

### ■ Рэпартаж

# «ІДУЦЬ КАСЦЫ, ЗВІНЯЦЬ ІХ КОСЫ...»



Касцы перад стартам.

Вядомыя радкі з паэмы Якуба Коласа «Новая зямля» міжволі прыйшлі на памяць падчас адкрыцця экалагічнага фестывалю «Спораўскія сенакосы», што сёлета праводзіўся на Брэстчыне дзясяты, юбілейны, раз. Галоўная падзея свята — нацыянальны чэмпіянат па ручнай касьбе — штогод збірае на тэрыторыі нізінных балот заказніка «Спораўскі» як аматараў са значным спарорніцкім стажам, так і дэбютаў, мужчын і жанчын розных прафесій і ўзростаў.

Сёлета 23 каманды-дуэты, што прадстаўлялі ці не ўсю геаграфію Беларусі, дэманстравалі свае сілы і майстэрства ў касьбе. Суддзі ішлі ўслед за ўдзельнікамі, пільна ацэньваючы якасьць «вытканага» імі пракоса шырынёй у тры метры. А для назіральнікаў між тым разгортвалася відовішча, якое ўражвала і зачароўвала. Пад сінім жнівеньскім небам стальнымі маланкамі мільгалі косы,

па шырокай дузе скіраваныя моцнымі прыгожымі рухамі касцоў. Шапацеў травастой, нізка схіляючыся перад іх няспынным націскам, каб урэшце пакорна ўпасці пад ногі пераможцам.

Першае месца за хуткасць і якасьць заваявалі «Какорыцкія асілкі» з Драгічынскага раёна — Аляксандр Шыкула і Віктар Дашкевіч. Абодвум крыху за дваццаць, але хлопцы ўразілі вопытных касцоў і суддзяў сваімі майстэрствам і спрытам. На другое і трэцяе месцы з невялікім адрывам выйшлі адпаведна каманды «Заказнік «Званец»» (Драгічын) і «Полацкія хлябцы» (Паставы).

Пасля адбылося і асабістае першынтство. У ім за права звацца чэмпіёнам «Спораўскіх сенакосаў-2016» спрачаліся дзесьць касцоў, якія перад гэтым прадэманстравалі лепшыя вынікі ў камандным заліку. «Салісты», таксама як у камандзе, адольва-

лі «стаметроўку», але ўжо шырынёй на паўтара метра. У тройцы лідараў «асілак» Аляксандр Шыкула другім дасягнуў фінішу, трэцім — Георгій Равенька з каманды ААТ «Спорава». А пераможцам стаў пастаўчанін Мікалай Яльчык. Яго вынік — 6 хвілін і 4 секунды. Не хаваючы радасці, чэмпіён прызнаўся, што тры гады ішоў да гэтага ганаровага звання:

— Прыемна было сустрэцца зноў з тымі, з кім пазнаёміўся ў «Спорава» ў папярэднія гады. Бачу ў іх не сапернікаў, у першую чаргу — аднадумцаў, — адзначыў ён.

Другой адметнай падзеяй Спораўскага фестывалю ўжо чацвёрты год з'яўляецца чэмпіянат Беларусі па

футболе на балоце. З кожным разам экстрэмальная гульня прываблівае ўсё больш прыхільнікаў, і сёлета ў ёй удзельнічалі 8 каманд. Па словах арганізатараў, на наступны год плануецца нават адвесці яшчэ адну пляцоўку для футбалістаў, паколькі ахвотных вельмі шмат.

Удзельнікаў чэмпіянатаў павіншавалі ганаровыя госці свята — міністр прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Андрэй Каўхута, намеснік пастаяннага прадстаўніка ПРААН у Беларусі Кацярына Паніклава, старшыня Бярозаўскага райвыканкама Леанід Мартынюк. І касцы, і футбалісты былі заахвачаны памятнымі падарункамі, граматамі,

медалямі, а пераможцы атрымалі каштоўныя прызы.

Госці ўдзельнікі фестывалю з ахвотай выкарыстоўвалі нагоду, каб у захапленні аглядзець прасторы заказніка з вышкі, альбо бліжэй пазнаёміцца з яго прыроднымі дзівосамі ў прагульцы па сцежках, пракладзеных проста ў балоце. Зайшоўшы ўглыб, раптам адчуваеш сябе цалкам згубленым для цывілізацыі, калі нават яшчэ на нагрэтых сонцам дошках, здаецца, здзіўляюцца тваёй прысутнасці і крыху марудзяць перад тым, як схвацьца ў траву.

Значэнне Спораўскага фестывалю не абмяжоўваецца толькі саборніцтвам альбо забаўкамі. Прыцягненне грамадскай увагі да праблем экалогіі — вось мэта мерапрыемства. Штуршком для яго заснавання паслужыў менавіта клопат пра захаванне ўнікальнай прыроды гэтых мясцін. Міністр Андрэй Каўхута падкрэсліў плён саборніцтваў па ручнай касьбе: удзельнікі чэмпіяната ўносяць свой карысны ўклад у комплекснае ратаванне балотнай экасістэмы, «лёгкіх Еўропы», ад зарастання. Скошаная трава ідзе на корманарыхтоўкі, хмызнякі — на паліва.

Кацярына Паніклава таксама адзначыла станоучыя тэндэнцыі мерапрыемстваў, якія тут праводзяцца. У прыватнасці, за апошнія гады ўдалося не толькі захаваць, але і павялічыць папуляцыю рэдкай птушкі — візітнай карткі заказніка «Спораўскі» — вяртлявай чаротайкі.

Наталля ТРАЦЭЎСКАЯ



Аляксандр Шыкула заняў другое месца ў асабістым заліку.

### ■ Друкуецца ў «Роднай прыродзе»

## Як падрыхтавацца да школы экалагічна?

Вось і праляцелі летнія канікулы, і зусім хутка пачнецца новы навучальны год. Падрыхтоўка да гэтай падзеі займае шмат сіл у бацькоў і дзяцей. Давайце паспрабуем пачаць новы навучальны год экалагічна!

**Кантрольная рэвізія.** Перад пачаткам у краму ўважліва перабярыце рэчы і паглядзіце, чаго вам сапраўды не хапае. Часам некаторыя старыя рэчы захоўваюцца ў добрым стане, таму іх можна выкарыстаць другі раз. Ператрэсваючы старыя сумкі, можна знайсці некалькі алоўкаў, гумку, лінейку. Распытайцеся ў знаёмых, магчыма, у іх валяюцца без справы нявыкарыстаныя сшыткі ці іншыя канцтавары. Абавязкова складзіце спіс неабходных рэчаў і толькі тады выпраўляйцеся па пакупкі.



**Другі шанц для старых рэчаў.** Пасля кожнага навучальнага перыяду застаюцца рэчы, з якіх можна нешта зрабіць. Напрыклад, у выкарыстаных сшытках хапае чыстых аркушаў, іх можна выдраць і пакінуць на чарнавікі. У старых ручках дастаткова замяніць стрыжань — і патрэба ў новых адпадае сама па сабе.

**Чытаем маркіроўку.** Цяпер нельга паскардзіцца на асартымент тавараў, прадстаўлены ў крамах. Лепш арыентавацца не на вокладку, а на маркіроўку і састаў канкрэтнай рэчы. Пазнакі сертыфікацыі FSC на сшытках, ручках, алоўках гарантуюць, што пры вытворчасці гэтых тавараў не наносілася шкода лясам. Таксама хапае папяровай прадукцыі, зробленай з другаснай сыравіны. Папера з макулатуры куды больш здаровая, чым «снежная» папера, адбеленая хлорам. Звяртайце ўвагу, з чаго зроблены рэчы — не важна, кашуля гэта, лінейка ці пластылін для лепкі. Лінейку можна набыць з драўніны, а не з пластыку, а кашулю — з ільну і бавоў-



ны, а не з паліэстэру. Старайцеся пазбягаць рэчаў, якія змяшчаюць у сабе полівінілхларыд — самы шкодны з відаў пластыку.

**Энергаэфектыўныя прылады.** Набываючы электронныя прылады з высокім узроўнем энергаэфектыўнасці («EneStar»), якія спажываюць на 30% менш энергіі, чым звычайныя прылады, вы таксама дапамагаеце навакольнаму асяроддзю. Не пакідайце тэхніку ў спячым рэжыме, калі адыходзіце надоўга — выключайце прылады поўнасцю. Не забывайцеся, што лепш выбіраць гаджэты, якія працуюць не на батарэйках, а на акумулятарах.

**Замест букета — кветкі ў вазоне.** У першыя дні верасня настаўніцы не ведаюць, куды падзець велізарную колькасць кветак, якія дораць вучні. Праз некалькі дзён уся квітнеючая прыгажосць аказваецца на сметніцы. Падарыце сваёй настаўніцы расліну ў гаршку — яна будзе радаваць доўгі час, а магчыма, упрыгожыць школьны кабінет.

**У школы — на ровары.** Прыходзіць новая мода — не толькі школьнікі, але і настаўнікі дабіраюцца ў школу на кліматычна нейтральным транспарце — веласіпедзе. А калі школа знаходзіцца зусім блізка ад дома, чаму б не прайсціся пешшу?

**Абед з сабой.** Куды ж без здаровага харчавання? Папрасіце маму, сястру альбо прыгатуйце ежу дома і ўпакуйце яе ў кантэйнер. Не забудзьцеся пра чыстую ваду — не набывайце штодзень новую пластыкавую бутэльку, а завяжыце тэрмас. Толькі праверце, каб у яго саставе не было бісфенолу А. (Матэрыял змешчаны ў дадатку да «РП» «Юны натураліст».)

### Чытайце ў жнівеньскім нумары часопіса «Родная прырода»

- ✓ Асцярожна, жывёлы на дарогах!
- ✓ Месца, дзе прырода адпачывае, ці чым адметны першы нацыянальны біясферны рэзерват.
- ✓ Як пчаліны воск дапаможа захаваць здароўе.
- ✓ Бультэр'ер: паляўнічы... на браканьераў.



### ■ Экасенсация



## Ізноў незвычайны госць!

У Беларусі пяты раз, упершыню за 20 гадоў, адзначылі белагаловага сіпа. Фота замежнага госця недалёка ад балота Ельня, што на Віцебшчыне, зрабіў грамадскі экалаг і пастаянны аўтар часопіса «Родная прырода» Валерый КАВАЛЕНАК.

— Пра незвычайную птушку велізарных памераў мне паведаміў адзін з мясцовых пастухоў Алег Урбанавіч, — расказвае Валерый Кавалёнак. — Ён адшукаў мяне праз маці, што жыве недалёка, у вёсцы Васількова.

Каб дабрацца да месца «візіту», патрэбен быў час, але і птушка не спяшалася адлятаць. Прыехаўшы на пашу, Валерый Кавалёнак зрабіў здалёк некалькі кадраў незвычайнага госця, каб не спудзіць яго і захаваць гэту сустрэчу ў гісторыі.

— Спярша мне здалася, што гэта грыф, але я не мог зразумець, адкуль ён тут з'явіўся, — працягвае Валерый Тэафілавіч. — Пакуль я разглядаў птушку і выбіраў лепшае месца для «фотасесіі», яна ўважліва сачыла за маімі дзеяннямі. І як толькі адчула, што да яе наблізіўся, адразу ж узмахнула крыламі і ўзляцела.

Але на гэтым сустрэча не скончылася — маладая птушка, якая сапраўды, як пазней высветлілася, аказалася адным з прадстаўнікоў роду грыфаў, прызямлілася каля статка кароў. Па словах сведка, белагаловы сіп прыляцеў сюды разам з двума бусламі і, адчуваючы небяспеку, шукаў абароны ў гэтых птушак. Наступным вечарам разам з беларускімі крылатымі сябрамі ён пакінуў Віцебшчыну і пальцеў у паўднёвым напрамку.

Белагаловы сіп — буйная драпежная птушка сямейства ястрабіных з доўгімі шырокімі крыламі, шырокім хвостом і непрапарцыянальна маленькай, пакрытай белым пухам галавой. Распаўсюджаны ў засушлівых горных і раўнінных ландшафтах Паўднёвай Еўропы, Азіі і Паўночнай Афрыкі, таксама гняздуецца ў гарах Каўказа. Арэал і агульная колькасць птушак гэтага віду пастаянна скарачаецца.

У Беларусі белагаловы сіп адзначаўся чатыры разы — у 1924, 1979, 1983 і 1996 гадах. 17 жніўня 2016 года адбылася пятая рэгістрацыя гэтага прадстаўніка крылатых драпежнікаў.

Вераніка КОЛАСАВА.  
kolasava@vziazda.by